

Līvija Dūmiņa Jūlijas jaunkundze Valmieras teātrī

Autors – Augusts Strindbergs

Vladislava Nastavševa režija, telpas un kostīmu koncepcija, mūzika

Ar Jūlijas jaunkundzi Valmieras teātris rehabilitē savu labo slavu, kas jau bija sākusi gaist. Pēc patukšās iepriekšējās sezonas rudenī Oļģerta Krodera izrādes Orfejs pazemē uzņemtie apgriezieni ievērojami samazinājās, līdz Šveikā gandrīz apstājās pavisam. Vēl jāgaida Krodera Līgava bez pūra, bet pagaidām var sacīt – Jūlijas jaunkundze ir tradīcijas kopjošs laikmetīga teātra paraugs, ar kuru Valmieras teātris var lepoties. Lai arī manis redzētajā izrādē viss nebūt nebija labākajā kārtībā, to jau jūt, vai tev priekšā noliek stores ikrus vai mākslīgos – un svaiguma pakāpe tad jau ir apstākļi – dzīvajā teātra mākslā tie mēdz nospēlēt savu lomu, kas konkrētajai izrādei par labu nenāk.

Debijai Valmieras teātrī Vladislavs Nastavševs izraudzījies Augusta Strindberga lugu, kuras darbību pietuvinājis tagadnei. Režisoru interesē mūžīgais dzimumu cīņas aspekts, kamdēļ Apaļā zāle pārvērsta par arēnu un aplī sēdošie skatītāji – par notikuma līdzdalībniekiem. Lugas galvenie varoņi nolikti nerimstošā cīņas situācijā, jo baļķa šūpolēm līdzīgais objekts ar virtuves piederumiem jānotur līdzsvarā. Tiesa, šim izteiksmīgajam simbolam, kas organizē skatuvisko darbību, pietrūka attīstības, jo vienā brīdī ideja šķiet izsmelta un ņemšanās ap to – pašmērķīga.

Šajā Jūlijas jaunkundzē redzam feminisma ideju fiasko – nevar nejust, ka režisora simpātijas pieder Žanam un emancipētais puika Jūlija ar seju taisni dubļos krīt pašas izliktajos tīklos. It kā rafinētā Žana pavešana, kas sievietei liek justies kā situācijas noteicējai, un tai sekojošais aizvainojuma, vilšanās, dusmu izvirdums, jo, nelietis, nemīl!, precīzi fiksē sieviešu liktenīgo kļūdu, seksu jaucot ar mīlestību, bet vīriešus vainojot teju grēku plūdus. Sieviete izmanto, bet skaišas, kad saprot – izmanto viņu! Vīrieša loģika, taču patiesība.

Aktieru priekšā, kā saka, var noņemt cepuri. Inese Pudža (Jūlija), Anta Aizupe (Kristīne) un Mārtiņš Meiers (Žans) vairāk nekā divas stundas bez pārtraukuma atrodas nesaudzējošā tuvplānā, kas nepieļauj melus, uzdevumos, kas pieprasa aktīvu fizisku slodzi (īpaši Antai Aizupei, kura pusotru stundu karājas pie dēļa alpīnistu sistēmā). Savā Jūlijas jaunkundzē režisors psiholoģiskā teātra metodi bagātina ar Nabadzīgā un Nežēlības teātra teoriju aspektiem, ideālā gadījumā veidojot viscaur ļoti nospriegotu atmosfēru un stāstu, kuru ātri aizmirst neizdosies.